

Euroregion Glacensis

zpravodaj 2/2011

Teplické Skály

Euroregion Glacensis

04 Expert

Jaroslav Štefěk

05 Aktuality

Mimořádný zájem o členství

18 Aktuality

Vartský průsmyk

20 Historie

Polsko-české vztahy na pozadí dějin

V prosinci Euroregion Glacensis oslaví 15. výročí svého vzniku. Patnáct let jsme spolupracovali a vytvářeli podmínky, abychom po tolika letech izolace mohli poznat své blízké sousedy. Navazovala se přátelství, prorážely se hranice, přes něž se stavěly cesty a mosty, aby se spolupráce mohla rozvíjet dál a víc. Celé naše úsilí bylo korunováno společným vstupem do schengenského prostoru. V realu se

smazaly hranice, ale pevně ukotvené dál zůstaly v mapách a hlavně v hlavách. Přesto jsme se všichni, plni očekávání, těšili na společné aktivity v duchu přátelství, soudržnosti a spolupráce.

Náhle přišlo to pověstné ALE... Najednou přes hranici nepřecházejí jen přátelé a kamarádi, ale i hlupáci, opilci a gaunerů všeho druhu, jejichž jediným zájmem je škodit a obohatit se na úkor jiných. A začalo se ztrácet železo a vybavení, traktory a auta. Nerespektují se pravidla, a tak se do lesa jezdí auty, abychom si šetřili nohy. Lesy slouží k odhození všech odpadků. Snad jde o reciprocitu, vybírali a poničili jsme všechny houby a lesní plody, tak je potřeba, aby po nás taky něco zůstalo. Výsledek - náhle se dostavilo procitnutí, které je vystředáno silným rozčarováním. Přátelství se začíná pomalu vytrácet a hranice v hlavách rostou a rostou. A najednou je zde otázka: „Jak z toho ven?“

V posledních měsících se skloňuje ve všech pádech ESUS, jako další rozměr (level) naší vzájemné spolupráce. Souběžně s ním, ale zaznívají otázky: „Proč a k čemu?“

Není bezpečnost v příhraničním území nosným a společným tématem? Byť se dá namítat, že za bezpečnost zodpovídají jiné složky, je naší povinností se v této oblasti intenzivně angažovat a dokonce máme v rukou k tomu vhodný nástroj – fond mikroprojektů.

Školy, školky, zájmové aktivity a další, jsou skvělým prostředím (prostředkem) jak působit na ty nejmenší a učit nás dospělé, že respekt, úcta a slušnost jsou základními atributy přátelství, partnerství a spolupráce.

Miroslav Kocián

Grafický design:

Alter Media Public Relations

Fot. Euroregion Glacensis

Okládka: Vartský průsmyk

Vydává: Stowarzyszenie Gmin Pol-

skich Euroregionu Glacensis

Ul. Łukasiewicza 4a/2,

57-300 Kłodzko,

tel. 0048/74/8677130,

fax. 074/ 865 91 66, biuro@eg.ng.pl

www.euroregion-glacensis.ng.pl

Ve spolupráci s Euroregion Pomezí

Čech, Moravy a Kladska - Euroregion

Glacensis, Panská 1492,

51601 Rychnov nad Kněžnou,

tel./fax 00420/494/531054,

info@euro-glacensis.cz

<http://www.euro-glacensis.cz>

Jaroslav Štefek

od 2005 roku pełni funkcję sekretarza czeskiej części Euroregionu Glacensis, dyrektor Regional Development Agency w Rychnovie n/Kn.

W ostatnim czasie wiele nowych miejscowości i miast wstępuje do Euroregionu Glacensis, jak Pan sądzi, co jest tego główną przyczyną?

Zainteresowanie współpracą transgraniczną jest coraz większe, przede wszystkim sukcesy projektów i ich efekty motywują nowych członków do rozwijania korzystnej współpracy, a pierwszym krokiem do osiągnięcia tego celu jest przystąpienie do Euroregionu Glacensis, który zapewnia wyszukiwanie nowych partnerów i możliwość rozwijania współpracy transgranicznej. Mimo że w Polsce w porównaniu z Republiką Czeską jest odrębny system funkcjonowania samorządu lokalnego, na razie udaje nam się zaspokajać nowe wymagania dotyczące partnerstwa.

Czeska część Euroregionu Glacensis realizuje projekt zapewniający przewóz turystów w Góry Orlickie – Cyklobusy. Jakie są rezultaty tego projektu?

W tym roku Cyklobusy już wielokrotnie jeździły w Góry Orlickie, przewożąc turystów w okresie od maja do końca września. Obecny rok był jednym z najbardziej udanych, jeśli chodzi o zainteresowanie tym projektem, w porównaniu z ubiegłym rokiem doszło do wyraźnego wzrostu

liczby przewożonych osób, najprawdopodobniej przyczyniła się do tego także dobra pogoda, która nakręcała rozwój turystyki. Projekt realizujemy właściwie także jako transgraniczny – jedna z linii jeździ z Náchodu przez Zieleniec, a na przyszły rok rozważamy rozszerzenie tego projektu o kolejną linię, która woziliby turystów z Šerlichu przez Orlické Záhoří w Góry Bystrzyckie na Spaloną.

Minęły już cztery lata od wstąpienia do strefy Schengen. Czy wejście Republiki Czeskiej i Polski do strefy Schengen rozwiązało wszystkie problemy związane z przekraczaniem granicy?

Oczywiście nie. To tylko swobodne przejście osób i pojazdów. Euroregion Glacensis nadal ma do rozwiązania problem infrastruktury niezbędnej do przekraczania granicy. Bez dobrych dróg, dobrze wyremontowanych mostów niemożliwy jest dalszy rozwój różnych działań o charakterze transgranicznym takich, jak turystyka, przewóz osób itp. W tym roku odbyliśmy serię różnych spotkań. Ich pierwsza część była poświęcona przygotowaniom do piłkarskich mistrzostw EURO 2012 w Polsce i związanym z tym remontom niektórych przejść i dróg. Kolejna seria spotkań zakończyła

się zaplanowaniem budowy nowych przejść granicznych, ewentualnie prowadzących do nich nowych dróg. Chodzi na przykład o przejście Kamieńczyk-Mladkov albo o remont mostu w Bartošovicach w Górach Orlickich na przejściu z Niemojowem. Euroregion Glacensis wciąż zajmuje się tą problematyką, mimo że Republika Czeska i Polska już od czterech lat są w strefie Schengen.

W tym roku Euroregion Glacensis świętuje piętnastolecie swojego istnienia. Jak postrzega Pan ten znaczący moment?

Wygląda to tak. Uważam, że założenie Euroregionu Glacensis było dobrą ideą. Chciałbym w ten sposób podziękować wszystkim działaczom, którzy byli u narodzin tej organizacji i pomogli w jej powstaniu. Po piętnastu latach możemy stwierdzić, że był to czyn dalekowzroczny, o czym świadczą wyniki naszej wspólnej pracy. Obchody uświetni międzynarodowa konferencja pod patronatem ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej pana Pastwy w grudniu tego roku. W okresie istnienia euroregionu zostało zrealizowanych wiele wspólnych projektów. Konferencja będzie jednak poświęcona przede wszystkim planom na następny okres, ja osobiście bardzo się cieszę na nasze wspólne spotkanie.

MIMOŘÁDNÝ ZÁJEM

o členství v Euroregionu Glacensis

Dne 22.4.2011 se v Ústí nad Orlicí konalo zasedání české Rady zájmového sdružení právnických osob Euroregion Glacensis. Zasedání členů Rady probíhá pravidelně několikrát za rok, tentokrát se konalo ve Sporthotelu Tichá Orlice v Ústí nad Orlicí.

Významným bodem programu jednání Rady sdružení bylo schválení vstupu nových obcí, měst do sdružení Euroregion Glacensis, které aktuálně zažívá velký příliv nových členů. Zájem o členství projevil obce z různých částí území euroregionu.

Obce Lično, Pohoří a Libel jsou z okresu Rychnov nad Kněžnou, Staré Město pod Sněžníkem je ze Šumberska a města Svoboda nad Úpou, Janské Lázně jsou z Trutnovska. K závěrům z jednání Rady sdělil sekretář sdružení pan Jaroslav Štefek: „V první

radě jsem velmi potěšen aktuálním zájmem o členství v Euroregionu Glacensis. Zejména mě těší zájem z oblasti Šumperka, kde je dlouhodobě menší zájem o přeshraniční spolupráci“.

Sekretariát euroregionu

Obec Libel

nový člen Euroregionu Glacensis

Obec Libel se rozkládá v malebném podhůří Orlických hor, na návrší asi 3 km severně od Častolovic při hlavní cestě na Solnici. Svým katastrálním územím zaujímá rozlohu přibližně 365 ha.

Obec Libel byla od prvo počátku své existence, celých 400 let součástí častolovického panství až do roku 1848, kdy se obce osamostatnily. Tato volnost však trvala jen jedno století a v roce 1960 již Libel byla v podruží sousední obce Třebešov a od roku 1981 Černíkovice. Díky politickým změnám v roce 1989 se obec osamostatnila. V současnosti zde žije 120 obyvatel, kteří většinou dojíždějí za prací do okolních měst, protože pracovní příležitosti v současné době v obci není.

V obci aktivně pracuje spolek rybářů, včelařů, myslivců a hasičů. Již řadu zde působí družstvo fotbalistů, kteří několik let pořádají nejen turnaj v malé kopané O POHÁR OSVOBOZENÍ, kterého se zúčastňuje více jak 10 družstev, ale i turnaje v nohejbale. V kuželně TJ Start Rychnov nad Kněž-

nou se již mnoho let hraje neregistrovaná liga kuželek. Každé jaro a podzim se do ní zapojuje více jak 300 hráčů ve 13 ligách. V Libli se našla skupina nadšenců a tuto ligu každoročně hrají. Muži pod názvem „Zlatý klas Libel“ od jara 2001 a ženy jako „Hostesky Libel“ od podzimu 2001.

Obec vlastní víceúčelové hřiště, s jehož výstavbou se začalo srpnu 2004 a počátkem listopadu téhož roku bylo přestřižením pásky slavnostně paní starostkou otevřeno. Stavba víceúčelového hřiště, která stála více jak 1 milion Kč, byla zaplacená z dotace za získání Modré stuhy v soutěži Vesnice roku, dále z úvěru a vlastních zdrojů. Za pomoci brigád se podařilo vybudovat dětské hřiště, na kterém se nachází houpačky, pískoviště, kolotoč, hrad se skluzavkou, altánek apod. Hřiště je dětmi hojně využíváno.

V obci se nachází škola, která byla postavena v roce 1909 v secesním slohu. Její výjimečnost podtrhuje i název „Jubilejní obecná škola císaře a krále Františka Josefa I.“. Učilo se v ní až do roku 1960. Poté se z ní stalo skladiště civilní obrany a budova začala chátrat. V letech 1992 až 1995 prošla budova svou první rekonstrukcí, při které byla oprava historické fasády upozaděna. A tak na svou kompletní vnější obnovu, včetně detailů starobylých prvků, si bývalá škola musela počkat až do své druhé rekonstrukce v roce 2009, která respektovala historickou předlohu a přesně obnovila původní styl. Firma zabezpečující tyto práce byla nominována v soutěži Fasáda

roku 2010 v kategorii Rekonstrukce, která se každoročně koná pod záštitou společnosti Baumit ČR. Fasáda se dostala do úzkého finále mezi 8 ze 177.

I když je Libel malá vesnice, lidé zde dokáží uspořádat během roku tolik společných kulturních i sportovních akcí, že by jim mohlo závidět leckteré město. V lednu, pokud to dopřeje sněhová nadílka, se začíná během na lyžích okolo obce a pokračuje se i sjezdem na čemkoliv, při nepřízní počasí je turnaj ve stolním tenisu, v šipkách či v kuželkách a nechybí ani mariáš. Následuje pyžamový bál, karneval pro děti a masopust - každým rokem se sejde v průvodu přes čtyřicet rozličných masek. S jarem přicházejí velikonoce, dívčí i chlapecká koleda a také barvení vajec. Duben je ve znamení úklidu obce a končí pálením čarodějnic. Ke květnu patří vycházka do Synkova na kácení máje. Výlet do Vlčкова na Jízdu králů se pořádá již od roku 1997, kdy se s touto moravskou obcí navázala přátelská spolupráce. Léto je ve znamení různých soutěží a diskoték pro děti, lovení ryb, výletů na kolech i autobusem, grilování kuřat, opékání krůty, smažení bramboráků a langosů

a soutěží ve vaření guláše. V prosinci se koná vánoční aranžování.

V roce 2003 se obec Libel přihlásila do soutěže Vesnice roku, ve které se jí podařilo získat ocenění za společenský život – Modrou stuhu.

Návrh znaku a vlajky pomohla vypracovat paní Jarmila Haldová ze Sedloňova. Obecní symboly byly oficiálně předány starostce Boženě Šedové předsedou Poslanecké sněmovny PhDr. Lubomírem Zaorálkem dne 5.12.2005 v Praze.

Dne 17.10.2009 byla podepsána smlouva o partnerství s polskou obcí Straków, gmina Klodzko. Ženy z Lible se opětovně v roce 2011 zúčastnily tradiční předvelikonoční akce u polských sousedů, která nese název „Setkání-velikonoční tradice Kladské země“. Součástí tohoto setkání, kam přijíždějí zejména polské ženy z celého kladského okresu, je soutěž v malování kraslic a soutěž ve výzdobě velikonočního stolu.

Více informací najdete na
www.oulibel.cz

Obec Lično

nový člen Euroregionu Glacensis

Obec Lično leží v nadmořské výšce 298 m n.m., v podhůří Orlických hor. V současné době obec nabízí 25 parcel k výstavbě rodinných domků, do nichž v loňském roce investovala částku převyšující 10 milionů Kč k vybudování ZTV. Lično je malebnou kompaktní moderní „střediskovou“ obcí, křižovatkou cest, s příznivým položením mezi městy Rychnov nad Kněžnou (okresní město, 8 km), Kostelec nad Orlicí (8 km), Týniště nad Orlicí (10 km), Solnice, Kvasiny (9 km), Opočno (14 km) a Dobruška (18 km), kam se lze snadno a pohodlně v častých denních intervalech dopravit veřejnou autobusovou dopravou.

První písemná zmínka o Ličně pochází z roku 1355, kdy obec vlastnil Budivoj z Lična. Obec byla slovanskou osadou, stavěnou do kruhu. Název Lično je odvozen od tvaru staročeského slova

ličný, sličný, líčný, lepý. Erb šlechtice Volfa Bedřicha Cetlitze (vybudoval se v r. 1639 novou tvrz) se stal základem pro dnešní obecní znak a vlajku.

Od roku 1849 je Lično samostatnou obcí a od roku 1850 náleží do okresu Rychnov nad Kněžnou. K obci připadají od roku 1960 části Ostašovice (písemná zmínka z roku 1490) a Radostovice (písemná zmínka z roku 1403). Katastrální území Lično, Ostašovice a Radostovice zaujímá rozlohu 629 ha. Údaje z prvního sčítání obyvatelstva z roku 1869 uvádí počet 907 trvale žijících obyvatel. V roce 2005 čítá obec 145 čísel popisných a 567 obyvatel.

Dominantu obce tvoří gotický kostel Zvěstování Páně. Na jeho generální opravě se v roce 2000 podílelo celkem 65 lidí, z Lična, Ostašovic, Radostovic a Hodčína, kteří zdarma odpracovali 3 000 hodin. Na opravy přispěli

občané částkou 150 tisíc Kč.

V obci je od roku 1844 zřízena pětiletá základní škola, její součástí je i mateřská škola, obecní knihovna a internetový koutek. Naleznete zde zdravotní středisko praktického lékaře pro dospělé, poštu, nákupní středisko se smíšeným zbožím a dvě pohostinství. Zaměstnanecké možnosti se mohou naskytnout v a.s. BEAS – pekárna Lično, spol. s r. o. Triztal – truhlářská výroba, spol. s r. o. Ekoolil – chov drůbeže a skotu, spol. s r. o. HDB – distribuce pohonných hmot, a nebo ve zdejším zemědělském družstvu. Pracovní činnosti zde vyvíjejí i další drobné živnosti.

Z organizací vykazují aktivní činnost dobrovolní hasiči (od r. 1888) a TJ Sokol (od r. 1919).

Více informací najdete na
www.lično.cz

Město Janské Lázně

nový člen Euroregionu Glacensis

Janské Lázně - malebné lázeňské středisko s nevšední historií a osobitou architekturou leží na úpatí Černé hory, na jejíž vrchol vede moderní kabinová lanová dráha a město je tak ideální vstupní branou do Krkonoš jak v zimě pro lyžaře, tak v létě pro pěší turisty a cyklisty. Díky dynamicky se rozvíjejícímu lyžařskému areálu se město stalo špičkovým sportovním a rekreačním střediskem s kvalitní nabídkou všech druhů zimních sportů. Léčebné lázně v klidném centru celoročně poskytují pestrou nabídku lázeňských pobytů. Nezapomenutelnou atmosféru nedělních lázeňských odpolední navozují pravidelné letní promenádní koncerty s tradičním slavnostním zahájením. Janské Lázně vítají svým klidným lázeňským prostředím všechny, kdož chtějí obnovit své psychické i fyzické síly a zároveň plně uspokojí všechny milovníky zimních i letních sportů.

Přehled historie města Janské Lázně:

Podle trutnovského kronikáře byl teplý pramen objeven Janem z Chockova, zbrojnošem rytíře Albrechta z Trautenbergu, dne 6. června roku 1006. První využívání pramene bylo ryze praktické. Termální voda sloužila k pohonu vodního kola, které uvádělo v činnost hamr na

železnou rudu. První zprávy o používání termální vody ke koupelím jsou až ze čtrnáctého století, kdy majitel panství Zilvar ze Silbersteinu zde nechal zřídit primitivní lázeňské zařízení pro potřeby svého rodu. Po vymření rodu Silbersteinů roku 1621, změnilo panství často své majitele, mimo jiné byl vlastníkem Albrecht z Valdštejna, Jan Adolf-kníže Schwarzenberg (v roce 1677 dal základ dnešnímu lázeňskému místu tím, že dal u pramene postavit šest nových budov a pověřil Dr. Hettmayera sepsáním učeneho pojednání o účincích lázeňského pramene), církev, obchodník s lněným zbožím František Theer z Hostinného aj. Roku 1902 koupila lázně obec. Roku 1920 převzala lázně se vším zařízením, pozemky a prameny akciová společnost a nastalo období největšího rozvoje Janských Lázní. Roku 1928 byla uvedena do provozu kabinová lanová dráha na vrchol Černé hory. V roce 1935 dochází k zavedení léčebné metody stavů po dětské obrně podle amerických lázní Warm-Springs. Za druhé světové války sloužily Janské Lázně jako vojenské lazarety a ubytovny pro utečence ze ztracených území. Po skončení války získávají Janské Lázně celosvětový ohlas úspěšnosti léčby stavů po dětské obrně. V rámci Marshalova plánu mělo

dojít k vybudování nového lázeňského komplexu. Po událostech v únoru 1948 však z politických důvodů k tomu nedochází. V tomto období se změnily některé hotely a pensiony v odborářské zotavovny, kde se ročně rekreovalo velké množství pracujících. Došlo ke sloučení bývalé obce Černá Hora s Janskými Lázněmi. Roku 1965 byly Janské Lázně povýšeny na město. V roce 1977 byl uveden do provozu televizní vysílač na Černé hoře a roku 1980 nová kabinová lanovka na vrchol Černé hory. Téhož roku byla otevřena dětská léčebna Vesna. V roce 1982 bylo vytvořeno nové lázeňské centrum, které bylo napojeno na starou kolonádu. Po změně státního režimu v roce 1989 přešly některé hotely a pensiony do soukromých rukou, ale lázně jako takové zůstaly státním podnikem. Největší stavbou tohoto období je výstavba areálu Obchodní akademie pro tělesně postižené, uvedeného do provozu v roce 1994. V září 2007 byl v Janských Lázních otevřen první čtyřhvězdičkový designový hotel Omnia. V současné době se připravuje stavební rozvoj v horní části města v okolí centrálního parkoviště.

Více informací naleznete na:
www.janske-lazne.cz

Obec Pohorří

nový člen Euroregionu Glacensis

Obec Pohorří leží v podhůří Orlických hor v nadmořské výšce 263 m, nedaleko měst Opočno a Dobruška. 637 hektarů katastrální rozlohy obývá v současné době 672 trvale hlášených obyvatel. V obci je nyní evidováno 231 popisných čísel.

První zmínky o obci Pohorří se datují k roku 1361. V této době bylo Pohorří součástí opočenského panství. V 16. století bylo v obci 26 usedlostí. V obci se také nacházely dva mlýny, rychta a pivovárnek.

Dominantou obce je nyní nově opravený kostel sv. Jana Křtitele. Základní kámen této stavby byl položen 27. července 1902 a o necelý rok později (dne 23. června 1903) byl nový kostel vysvěcen.

Mezi významné rodáky obce Pohorří patří prof. Jan Voborník, který, působil jako český literární historik a kritik. Dalším významným rodákem je Miloň Čepelka. V roce 1967 se stal zakládajícím členem populárního „Divadla Jára Cimrmana“, v němž dodnes působí jako herec, spisovatel, textař a scénárista.

K občanské vybavenosti v obci patří místní prodejna potravin, pohostinství, základní škola, mateřská škola,

školní jídelna, tělocvična a fotbalové hřiště s tenisovým a volejbalovým kurtem. V roce 2009 získala obec Pohorří dotaci z Evropské unie na zřízení kontaktního místa CzechPoint.

V obci Pohorří se daří udržovat tradice jak náboženské, tak společenské. Z náboženských se slaví poutě a posvícení. Působí zde několik spolků. Nejdelší tradicí – již 130 let od svého založení – má Sbor dobrovolných hasičů, který mimo jiné zajišťuje autobusové zájezdy, hasičské soutěže, brigády a každoroční ples. Dále zde působí tělovýchovná jednota, která organizuje cvičení pro děti, ženy a organizuje utkání ve volejbale, sálové kopané, florbalu a nohejbalu. Mezi další patří spolky včelařů, zahrádkářů a rybářů.

O oživení lidových tradic a práci s dětmi se stará Klub přátel Pohorří, který chystá mikulášskou nadílku, dětský karneval, lampiónový průvod, masopustní průvod, dětský den a plesy. Nejmladším spolkem je pak Klub českých turistů, který byl založen v roce 2001. V obci se také každý rok konají divadelní představení ochotnických souborů a od roku 2008 se koná soutěž „Koláčové klání“, která každoročně přiláká i soutěžící z okolních vesnic. Další podpora akcí je koncert dechové kapely VESELKA.

Tento kulturní zážitek, který využívá přírodního areálu, je určen především pro střední a starší generaci. Závěr roku patří vždy akci „Rozsvícení vánočního stromku“, kde se schází téměř celá vesnice a za zpěvu koled přivítá dobu adventní. Regionální tradici má také taneční soutěž „Pohořský střevíček“, kterou připravuje místní základní škola.

Mezi přírodní zvláštnosti v okolí obce patří bezpochyby Přírodní rezervace Zbytka. Tato rezervace o rozloze 79,42 ha se nachází v trojúhelníku mezi obcemi Pohorří, České Meziříčí a Rohenický. K vyhlášení chráněného území došlo 18. května 1994. Jedná se o jedno z maloplošných chráněných území a je snadno dostupné vlakem.

V roce 2011 oslaví obec oslavy výročí 650 let od první písemné zmínky. Je připraven bohatý kulturní program, který bude zahájen divadelním představením z pera „Jára Cimrmana“ s následným odhalením pamětní desky tohoto „velikána“. Oslavy budou m.j. zahrnovat koncert Žlutého psa, diskotéku, nedělní slavnostní mši spojenou se svěcením zvonu. V rámci oslav proběhne také setkání rodáků obce.

Více informací naleznete na
www.obecpohorri.cz

Město Svoboda nad Úpou

nový člen Euroregionu Glacensis

Město Svoboda nad Úpou leží v malebném údolí řeky Úpy mezi Rýchorským hřebenem a masivem Černé hory v nadmořské výšce 516 metrů. Pro svou jedinečnou polohu je často nazýváno branou východních Krkonoš.

Podle kroniky S. Huttela měla být Svoboda nad Úpou založena v roce 1009 Petrem Hostolovským, poddaným hraběte Trautenbergy z Trutnova. Tento údaj však není podložený.

První doložený záznam o městě je z roku 1546, kdy císař Ferdinand I. povýšil Svobodu na městys a udělil jí všechny výsady horních měst včetně erbu. Dne 18. října 1580 dostala Svoboda nad Úpou od císaře Rudolfa II. Statut horního města.

Velkého rozkvětu se město dočkalo ve druhé polovině 19. století, kdy zde byly postaveny papírny, které šířily slávu města po celé Evropě. Železnice sem byla přivedena již v roce 1871 a město se tak stalo výchozím bodem pro celou oblast východních Krkonoš.

Po roce 1989 se Svoboda nad Úpou začala probouzet do nové doby a s otevřením hranic mohla konečně využít své výhodné polohy. S rozvojem turistického ruchu přibývalo ve městě několik restaurací a penzionů, byl zmodernizován lyžařský areál, který slouží především rodinám s dětmi, postupnou přestavbou prošel i areál městského stadionu.

Největší investicí poslední doby byla stavba autobusového nádraží, která byla financována z Evropských fondů. V soutěži TOP INVEST byl této stavbě udělen titul „Nejlepší investice roku 2009“.

Město se snaží, aby nabízelo nejen domácím, ale i všem návštěvníkům dostatek kulturních a sportovních zážitků, při jejichž realizaci se snaží spolupracovat se všemi místními organizacemi a spolky, rybáři a hasiči počínaje, mažoretkami a myslivci konče. V městském kulturním kalendáři se najde každý měsíc v roce alespoň jedna akce, na které se mohou lidé dobře pobavit. Již několik let město pořádá historicky laděné Rudolfovy slavnosti, tradici se stává i ples města, rozsvícení vánoč-

ního stromu, lyžařské závody „O pohár Svobody“, pálení čarodějnic či rozloučení s prázdninami.

A na závěr slovo starosty města Svobody nad Úpou Ing. Jiřího Špetly:

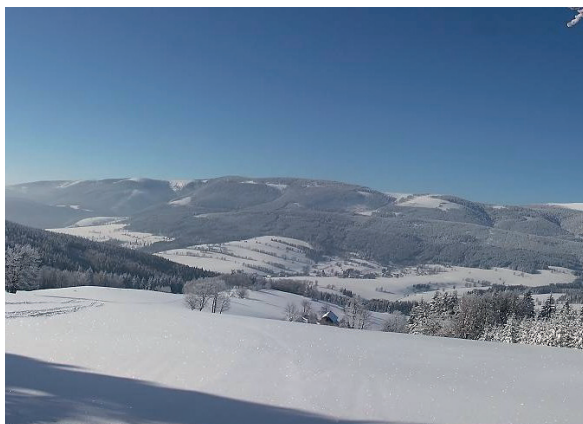
„Vstupem do sdružení do Euroregionu Glacensis bychom mimo jiné rádi docílili vyšší informovanosti o našem městě na polské straně hranice a našli zde také vhodného partnera“.

Více se o městě dozvíte na www.musvoboda.cz.

Staré Město

pod Sněžníkem se představuje

V České republice je osm obcí se jménem Staré Město, ale jenom jediné z nich je obklopeno věncem hor. Přilehlé hřebeny masivu Králického Sněžníku a Rychlebských hor skýtají nepřeberné možnosti pro letní i zimní turistiku a rekreaci. Hlavní nabídkou cestovního ruchu je příroda, která se ještě stále vyznačuje ekologickou rovnováhou a je zachovaná ve stavu, který budí oprávněný zájem návštěvníků.

V současné době je Staré Město se svými 1 955 stálými obyvateli nadále městem průmyslově zemědělským, kulturním a společenským centrem.

Turistům poskytuje své služby 37 rekreačních zařízení, hotelů, penzionů, horských chat a také ubytování v soukromí s 1 500 lůžky. V létě je možné vedle pěší turistiky a cykloturistiky se věnovat i turistice na koních. Ke sportovnímu využití je možno využít bowling, 3 tenisové kurty a fotbalové hřiště. V letošním roce získalo město dotace na vybudování multifunkčního hřiště. Milovníci zimních sportů mají k dispozici nepřeberné množství

běžecských tras různé náročnosti, příznivcům sjezdového lyžování nabízí město a jeho okolí služby 15 lyžařských vleků a dvě sedačkové lanovky.

Nejvýznamnějšími výrobními podniky jsou Graftové doly s.r.o. (těžba grafitu, dolomitu), Hanušovická lesní a.s. (těžební a pěstební činnost), KREMO – výroba staroměstských trubiček, NET s.r.o. (vysokotlaká technologie, kovovýroba), PRO-BIO obch. spol. s r.o. (biopotraviny). Také zde hospodaří řada zemědělců.

Přímo ve Starém Městě je mateřská a základní škola včetně speciálních tříd, zdravotní středisko zajišťující základní lékařské služby, lékárna, stanice Horské služby, veterinární lékař, kulturní dům, kino, knihovna, muzeum, pošta, pojišťovna, jednotka požární ochrany II. stupně.

Město má také svou městskou slavnost – Anenskou pouť, která se koná v červenci ke svátku sv. Anny a řadu drobnějších akcí jako otvírání prázdnin, rozsvěcení vánočního stromu na náměstí a další. Znamé a vyhledávané jsou také Bioslavnosti,

které pořádá v měsíci červenci společnost PRO-BIO. Každoročně jsou pořádány výstupy na Králický Sněžník a cyklistické závody (Gutwinského mezinárodní cyklistický závod a Minimaraton Sněžník).

Městský statut, o který Staré Město přišlo v roce 1946, byl Starému Městě vrácen 27.10.2000.

Staré Město pod Sněžníkem má i bohatou příhraniční činnost. Ve spolupráci s partnerským městem Stronie Slaskie a s finanční podporou Euroregionu Glacensis se zde realizuje řada kulturních a sportovních aktivit. Byla vydána turistická mapa, která zahrnuje oblast od Hanušovic přes Kladské sedlo až do příhraničních lázní Landek Zdroj. I polská oblast Králického Sněžníku nabízí spoustu zajímavých turistických cílů – Medvědí jeskyni, Muzeum minerálů v Kletně nebo historickou vápenku.

Další informace můžete získat na webových stránkách
www.staremesto.info
www.staremesto-kultura.cz
www.stronie/pl

Turisto!

Vítej v Bielawě II. etapa

Obec Bielawa realizovala v roce 2010 společně s městem Hronov projekt s názvem „Turisto! Vítej v Bielawě“, který spočíval v tom, že byla vytvořena nová internetová stránka města a byly zpracovány a vytištěny mapy a brožury turistických atrakcí Bielawy. Jako pokračování aktivit, umožňujících turistům polského a českého pohraničí seznámit se s turistickými zajímavostmi partnera, se obec Bielawa rozhodla v roce 2011 v II. etapě realizovaný projekt rozšířit. V rámci projektu se počítá s označením turistických zajímavostí, jež jsou uvedeny v brožurách a na nové internetové stránce, trojjazyčnými informačními tabulkami a s umístěním tzv. uvítacích cedulí při vjezdech do města.

ŠKOLA V BOROWĚ JAKO MÍSTO

V dnech 2.-4. září 2011 se konaly semináře a cvičení na téma protipožární ochrana, kterých se zúčastnili mladí hasiči z SDH Borek Strzeliński, SDH Zielenice a SDH Borów společně s mladými členy Sboru dobrovolných hasičů Medlov. Semináře a cvičení jsou součástí projektu nazvaného „Škola v Borowě jako místo polsko-českých setkání“,

jehož cílem je modernizaci školy v Borowě, která bude místem polsko-českých setkání, vytvořit vhodnou infrastrukturu pro rozvoj polsko-českých vztahů. Podle projektu bylo ve vyčleněné části školy modernizováno sanitární zařízení; škola tak může poskytnout místa k ubytování i plnit roli rekreačně vzdělávací, školicí a kulturní. V rámci projektu byla zakoupena skládací lůžka, která jsou

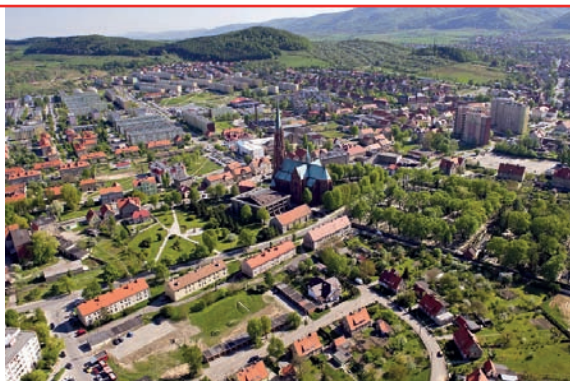
uskladněna v hospodářské místnosti školy, a během konání společných akcí jsou používána k přespání.

Zmíněné semináře a cvičení jsou završením projektu a rovněž způsobem vzájemného poznávání mládeže, která se angažuje v SDH jak z obce Borów tak z obce Medlov. První den konání seminářů, jež proběhly na Obecním úřadě v

**Celkové náklady
mikroprojektu:**
29.185,00 EUR

Dofinancování z EFRR:
24.807,25 EUR (85%)

**Spolufinancování
ze státního rozpočtu:**
2.918,50 EUR (10%)

Jejich úkolem bude efektivní uvítání příjezdících návštěvníků, pobídka k prohlídce města a k tomu, aby zde turista utratil své peníze. Tyto kroky pak doplní vydání albu fotografií nejkrásnějších a nejzajímavějších míst města, zachycených v různých ročních obdobích.

První etapa projektu umožnila vytvořit základní propagační nástroje,

které usnadní poznávání města, a zároveň dovolí člověku, aby tak učinil v pohodlí svého domova. Druhá etapa je zacílena na aktivní návštěvníky polského a českého pohraničí, kteří do Bielawy přijíždějí jako turisté. Díky adekvátnímu označení turistických zajímavostí, rovněž v českém jazyce, bude mít pro návštěvníky procházka po Bielawě charakter prohlídky; navíc možnost seznámit se s popisem

daného historického nebo turistického objektu v nich probudí potřebu získat o těchto objektech další informace.

Projekt je spolufinancovaný z prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 -2013.

POLSKO-ČESKÝCH SETKÁNÍ

Borowě, se mladí účastníci věnovali teoretickým otázkám týkajících se činnosti SDH v Polsku a SDH v Medlově. V dalších dnech byla pro mládež připravena praktická cvičení. Mladí účastníci se během studijní návštěvy na Okresní hasičské stanici ve Strzelině seznámili s prací hasičů a hasičským vybavením. Poté bylo na stadionu v Borowě uspořádáno záchranné cvičení – poskytování

první pomoci při dopravní nehodě s použitím vybavení, které k tomuto účelu přivezl český partner, a ukázka rozřezání automobilu hasiči. Mládež z obou obcí se zúčastnila také záchranných závodů a závodů v hašení. Odbornou část školení tlumočil pro českého partnera profesionální tlumočnický tým, který byl pro tuto činnost v rámci projektu angažován.

Celkový rozpočet projektu:
40.503 EUR- 100 %

Dofinancování z EFRR
29.988 EUR – 74,04 %

Státní rozpočet:
3.528,00 EUR - 8,71 %

Rozpočet obce Borów
6.987 EUR - 17,25 %

Projekt je spolufinancovaný z prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 -2013.

Setkání v Gorzanowě

Spolek milovníků Gorzanowa (Towarzystwo Miłośników Gorzanowa) realizoval projekt „Andřejky a masopust. Školní setkání Gorzanowa a Velké Jesenice”, jehož aktivity probíhaly s našimi českými partnery od září 2009 do září 2010. Spolupráci jsme navázali na přelomu let 2008/2009 a jejím výsledkem byl projekt navržený do Fondu Mikroprojektů v Euroregionu Glacensis. Skupiny, které v obou obcích projekt

realizovaly, reprezentovalo několik organizací aktivně působících na venkově: kulturní a vzdělávací střediska, hasiči, sportovci. Co několik měsíců se scházela projektová skupina, během těchto schůzek se konaly porady a dojednávaly se způsoby realizace jednotlivých úkolů. Sblížovali jsme se rovněž během setkání, společenské zábavy a výletů po nejbližším okolí partnerů. Tímto způsobem jsme se rovněž seznamovali s tradicemi našich obcí.

Jedním z projektových úkolů byly výukové hodiny v denních centrech, které vedli učitelé v partnerských školách. Učitelé z Velké Jesenice se v říjnu 2009 věnovali tématice podzimu a v březnu 2010 velikonočnímu tématu. V lednu 2010 polští učitelé ve svých hodinách probírali téma vánoční a zimní, v květnu 2010 se pak zabývali tematikou jara a Dne matek. Díky těmto setkáním měli učitelé příležitost si vyměnit své zkušenosti, prodiskutovat metody práce s žáky, prohlédnout si dovedné způsoby

SPOLUPRÁCE VESNIC

Krosnowice a Javornice

Spolek milovníků Krosnowic (Towarzystwo Miłośników Krosnowic) realizoval v období od března 2009 do března 2010 projekt č. PL.3.22/3.3.02/08.00835, který je spolufinancovaný z prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013 a ze státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis s názvem „Krosnowice a Javornice – blízká setkání I. druhu”, jehož cílem je poznávání kultury, jazyka, zvyků a krajinných krás partnerů.

Cíle projektu byly realizovány např. uspořádáním následujících kulturně – společenských akcí v

práce s různými materiály a techniky ve výtvarné výchově.

Jedním z dvou hlavních cílů projektu bylo seznámit naše partnery s polskou tradicí andřejek. Žáci, učitelé a rodiče z Velké Jesenice během dvoudenního pobytu v Gorzanowě poznávali tradici andřejkového večera: s cílem prolomit bariéry probíhaly různé integrační hry, hosté byli seznámeni s tradicí andřejek za použití zakoupené multimediální tabule, konala se i procházka po Gorzanowě.

Druhým hlavním úkolem byla ukázka masopustních tradic našich českých partnerů, kterou shlédli žáci, učitelé a rodiče z Gorzanowa v průběhu dvou-denního pobytu ve Velké Jesenici. Během realizace projektu probíhaly rovněž fotbalové zápasy našich sportovních klubů, došlo k setkání hasičů a v průběhu vycházek po obci jsme se vzájemně seznamovali s jejich tak zajímavou a bohatou historií. Díky četným setkáním a realizovaným úkolům ovlivnil tento projekt nejen obyvatele našich obcí, ale i obyvatele dalších míst v regionu.

Při celkovém shrnutí projektu můžeme vyjmenovat jeho dosažené

výsledky: seznámení se s masopustní tradicí a předání poznatků o tradicích andřejek partnerům, seznámení se s historií našich obcí, výměna zkušeností v oblasti různých metod práce s žáky v mimoškolní výchově, shlédnutí technik uplatněných při využití rozmanitých materiálů pro práci s dětmi a žáky, „okopírování“ od partnera dlouholeté tradice práce s keramikou a zahájení činnosti keramické dílny a výuky keramiky, která bude otevřena všem zájemcům z řad obyvatel, v naší škole.

Do školy bylo zakoupeno následující vybavení: multimediální tabule, projektor a notebook, keramická pec, stoly a židle do keramické učebny, ozvučení, klávesový nástroj, fotografický aparát.

Slavnostní zakončení projektu dne 18.9.2010 bylo zakončováno do oslav 65. založení polské školy v Gorzanowě a II. Letního gorzanského festivalu. Bylo to setkání, které propagovalo nejen dlouholetou práci školy, ale také historii a současnost Gorzanowa a také krásy našeho okolí. Na tento den jsme pozvali všechny občany, zvláště absolventy,

do naší školy. Oslavy byly zahájeny celebrováním mše svaté ve farním kostele v Gorzanowě, poté proběhlo ve škole oficiální zahájení oslav a umělecký program dětí a mládeže. Následně se uskutečnil fotbalový zápas týmů Gorzanowa a Velké Jesenice, pak následovaly rekreačně sportovní aktivity pro děti a dospělé. Současně si mohli návštěvníci ve škole prohlédnout různé výstavy, včetně výstavy projektové, shlédnout prezentaci školních prací nebo si u šálku kávy a něčeho sladkého zavzpomínat na svá školní léta. Více na naší internetové stránce : www.tmg.gorzanow.prv.pl

Robert Duma – předseda Spolku milovníků Gorzanowa

Krosnowicích, kterých se účastnili obyvatelé Javornice: Májová slavnost s piknikem, výstava ručně zhotovených výrobků, „Svatojánská noc“ se soutěžemi a vystoupením, slavnost „Jakubek“ se soutěžemi, koncerty a zábavou, Festival Reimanna a vánoční jesličky a koledy pro seniory. V průběhu realizace projektu byly pořádány profesionální video a výtvarné workshopy, prezentovány výtvarné práce dobrovolníků, taneční a divadelní workshopy pro děti. Dále byla z místních a českou stranou dodaných materiálů vydána

dvojazyčná krosnowicko-javornická publikace. Realizace projektu nebyla možná bez zlepšení podmínek fungování objektu, spočívajících v modernizaci topení - instalací krbové vložky s vodním pláštěm a slunečních kolektorů - a zakoupení vybavení: piknikových stolů, kamery, notebooku s programem, multimediálního projektoru, plátna a ozvučovací techniky. Z realizace projektu byla zpracována a na DVD vydána Kronika událostí, která zachycuje reportáže z akcí pro mládež, rozhovory se zajímavými lidmi

a dojmy účastníků akcí. V rámci realizace projektu byly pořádány dva výlety do Javornice - u příležitosti 100. výročí narození J.Korejze Blatinského a na společensko-kulturní akci u Ruffera.

Společné akce po obou stranách hranice a vzájemné návštěvy přispěly ke zmenšení stávajících bariér, k navazování osobních kontaktů, poznávání tradic a obyčejů, upevňování spolupráce a tím pádem i ke společensko – kulturnímu rozvoji obou komunit.

Po stopách Barunky a polanického Medvěda

děláme společně pro naše turisty

Realizace projektu spolufinancovaného z prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013 a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis byla zahájena

v červenci 2010 a trvala do konce května 2011.

V rámci mikroprojektu se v roce 2010 konalo pracovní setkání s českým partnerem a byly realizovány následující úkoly: byly vytvořeny reklamní banery, letáčky, v rámci kterých mohou turisté navštěvující Polanici a partnerská města (Česká Skalice a Bardo) sbírat razítka, za

DALŠÍ CYKLISTICKÉ STEZKY V EUROREGIONU

Projekt: „Rozvoj turisticko-rekreační infrastruktury v oblasti Broumovsko – Mierosowského pohraničí II. etapa“ č.: PL.3.22/2.2.00/09.01509 je dalším záměrem v oblasti turistické infrastruktury realizované ve spolupráci obce Mierosów a Města Meziměstí. Projekt je pokračováním dřívějších snah směřujících k vytvoření společné turistické

nabídky zaměřené na polsko – české pohraničí. Jeho realizace ovlivní zvýšení atraktivity regionu a zlepši současnou sociálně – ekonomickou situaci. Celková hodnota projektu zahrnující investice na polské a české straně činí 564 924,35 euro. Záměr spočívá ve vybudování cyklistických stezek na obou stranách hranice. Obě trasy spojují oblasti Nowe Siodło a Vižňov a začleňují se

do sítě stávajících tras. Dosud vyznačené cyklistické trasy na území obou obcí vedou po stávajících komunikačních průsecích nebo po kamenitých a lesních cestách. Trasy, které jsou plánovány k výstavbě v rámci projektu, budou zbudovány od základů a budou to typické cyklistické stezky se zpevněným povrchem. Úseky spojí dva důležité komunikační body a budou tvořit významnou příjezdovou

která mohou získat atraktivní ceny v podobě plyšového medvídka, přívěsku s polanickým medvídkem nebo hůlek nordic walking. Zhotoveny byly rovněž informační plakáty o projektu. V roce 2011 byla vytvořena hybridní obrázková mapa s vyznačenými zajímavostmi města a všemi stezkami vyznačenými na podkladě projektu (takovou stezkou je vycházková „Medvídkova“ trasa těšící se velké oblibě, označená medvědími tlapkami). Mapa je zároveň základem pro tabule, které informují o stezkách – o cyklostezce nazvané „Pekelná smyčka“ a již zmíněné medvídkové stezce. V rámci tohoto úkolu bylo rovněž vytištěno 2000 kusů map Polanicy-Zdrój pro turistické účely. Klíčovým prvkem projektu bylo vypracování Městského panorama technikou flash player s eventuálním dodáním komentáře a ke sledování statistiky návštěv. V místním tisku vyšly dva články, které informovaly o průběhu prací na projektu, o jeho cílech a záměrech. Do konce května se uskutečnila další 2 pracovní setkání s partnery a konference sumarizující projekt.

cestu k turistickým zajímavostem regionu.

Investice na polské straně zahrnuje 2 úseky: Golińsk - Nowe Siodło, dlouhý 1710 m, a Nowe Siodło – Vižňov, dlouhý 331,34 m. Počítá se také s úpravou místa na odpočinek. Na české straně je plánován úsek dlouhý 1529,14 m. Stavební dokumentace pro potřeby tohoto záměru byla zhotovena v rámci realizace mikroprojektů: č. PL.3.22/3.302/09.01195 s názvem „Cyklostezka Nowe Siodło - Vižňov – projektová dokumentace“, č. CZ.3.22/3.3.02/09.01205 s názvem „Cyklostezka Vižňov - Nowe Siodło, vyhotovení projektové dokumentace“ financovaných z OPPS 2007-2013 ČR-PR Fond Mikroprojektů v Euroregionu Glacensis.

Projekt je spolufinancován Evropskou unií z Evropského fondu regionálního rozvoje v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013.

POMNÍK POLSKO-ČESKO-SLOVENSKÉ SOLIDARITY

Den 20. srpna 2011 byl na Borůvkové hoře slavnostně odhalen pomník Polsko-česko-slovenské solidarity. Pořadatelé slavnosti byli: Organizační výbor Oslov setkání polsko-česko-slovenské solidarity, starostka Javorníka – Irena Křešová a starosta obce Łądek-Zdrój – Kazimierz Szkudlarek. Patronátu nad celou akcí se ujal poradce prezidenta Polské republiky – Jan Lityński. Během slavnostního aktu Wacław Martynowski seznámil přítomné s historií polsko-českých setkání, dále byla prezentována výstava „Kolem Pražského jara. Intervence v Československu v roce 1968.“

Vartský průsmyk - zázrak Sudet!

Ačkoli je toto město již stovky let známo jako jedno z nejdůležitějších poutních míst ve Slezsku, v současnosti je největší atrakcí Barda sjezd na kajacích a pontonových lodích ve Vartském průsmyku. Trasa vede několikakilometrovým, mimořádně krásným úsekem Kladské Nisy, která protíná Vartské hory a vytváří přitom jedinečné kaňony. Díky nim se každý sjezd stává zážitkem, při kterém se člověku tájí dech – ty úžasné pohledy na romantické louky, půvabná pohoří a strmé skalní stěny. Něco tak neuvěřitelného člověk jinde v Sudetech nenajde!

Speciálně pro milovníky aktivního odpočinku na vodě realizuje obec Bardo projekt nazvaný „Využití a propagace vodní cesty Kladské Nisy – atrakce s přeshraničním významem v obci Bardo“. Projekt byl spolufinancován z prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007–2013 a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis. Jeho hlavním úkolem bylo vybudování čtyř přístavů pro vodáky na Kladské Nise, které usnadní spouštění kajaků a pontonových lodí na vodu, umožní vodákům vystoupit na břeh

VZÁJEMNĚ POZNÁVÁME SVOU KULTURU

Více než 23 tisíc euro obdrželo Wałbrzyské kulturní středisko (Wałbrzyski Ośrodek Kultury) a Adalbertinum z Hradce Králové získalo dalších 15 tisíc euro. Unijní prostředky byly určeny ke společnému pořádání akcí. Překračujeme hranice a vzájemně poznáváme svou kulturu.

Sraz milovníků Harleye, polsko – české taneční prezentace, proměnné koncerty, léto na venkovském statku, české hudební prezentace na Dnech Wałbrzysku, jarmarky: řemeslníků a sváteční patří mezi návrhy společně připravené oběma kulturními institucemi. Naposledy konanou akcí byl koncert za účasti polských

a českých hudebních souborů. Na profesionální scéně se představily: Dechový orchestr z Hradce Králové, Hamak, Art. Jazz Band a Pajaki. Potlesk nebral konce. Diváci zpívali spolu s interprety, k tanci vybízela

píseň „Malovaný džbánek“. - Projekt otevřel novou kapitolu. Počítá s uspořádáním četných setkání po obou stranách hranice, které přiblíží kulturu, život a tradice obou států. Je to pro nás velká výzva – říká

„suchou nohou“ a hlavně zlepšuje bezpečnost na vodní trase.

Přestože je Kladská Nisa horská řeka, patří sjezdy na lodích Vartským průsmykem k atrakcím, které může absolvovat každý, dokonce i ten, kdo nemá předchozí vodáckou zkušenost. Zájemcům o sjezdy se určitě bude hodit průvodce sjezdu na lodi po Kladské Nise, kterou vydala obec Bardo v rámci stejného projektu a která obsahuje podrobné mapy s popisem, cenné technické připomínky a informace o největších turistických zajímavostech nacházejících se kolem vodní trasy.

V rámci projektu se konalo několik, z hlediska výměny zkušeností velmi důležitých, studijních návštěv a setkání s českým partnerem - Českou Skalici. Rovněž vyšel tiskem ucelený komplet praktických „vodáckých“ pomůcek (např. trička, pouzdra na mobily, šňůrky na krk, přístřešky) a propagačních materiálů (polsko-český

průvodce a letáček o vodácké trase, baner, roll-up). U příležitosti slavnostního otevření vodáckých přístavů na Kladské Nise dne 18. června t.r. se v rámci Dnů Barda 2011 konal polsko-český sjezd řeky Vartským průsmykem v úseku Młynów-Bardo.

Vartský průsmyk a vodní trasa Kladské Nisy se díky evropským fondům a stále lepší péči těší velkému zájmu nejen individuálních turistů, ale také

vodáckých klubů, institucí a firem spojených s vodáckým sportem. Na území Barda již funguje vodácký přístav, nabízející v sezóně od dubna do října každodenní vodácké sjezdy Vartským průsmykem na pontonových lodích a kajacích. Dále se zde konají pravidelné vodácké akce pořádané KTK Ptasi Uskok z Vratislavi, KTP Szarotka z Kladska, Hydroplanet a Wiadrus. Podrobnosti na www.bardo.pl. Srdečně Vás zveme!

Jarosław Buzarewicz, ředitel Wałbrzského kulturního střediska.

Wałbrzych a Hradec Králové jsou již 20 let partnerskými městy. Je sice pravda, že WKS loni uspořádalo koncert v Hradci Králové, hostilo delegaci z Česka na Hornickém pikniku ve Wałbrzychu, ale k blízké spolupráci mezi stávajícími kulturními institucemi – Wałbrzským kulturním střediskem a Hradeckou kulturní a vzdělávací společností - vlastně nikdy nedošlo. Z tohoto důvodu se obě instituce rozhodly začít vzájemnou a přímou spoluprací v oblasti kultury a jejich aktivity jsou určeny obyvatelům obou měst a místní komunitě z polsko-českého pohraničí.

Mikroprojekt je spolufinancovaný Evropskou unií z prostředků Evropského fondu regionálního rozvoje a státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis v rámci

Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013 „PŘEKRAČUJEME HRANICE“.

Historie polsko-českých vztahů

Ryszard Gładkiewicz

Absolvent Institutu historie Vratislavské univerzity (Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego). Zprvu působil na své alma mater, kde získal vědeckou hodnost doktora humanistických věd v oboru dějiny středověku. V 90. letech 20. stol. se účastnil založení Centra slezského a bohemistického výzkumu na Vratislavské univerzitě, kde se stal ředitelem. Kromě toho pracuje jako vedoucí Střediska polsko-česko-slovenské spolupráce při Fakultě sociálních věd. Aktivně působí ve vratislavské Polsko-české vědecké společnosti (Polsko-Czeskie Towarzystwo Naukowe), jejímž je místopředsedou. Zabývá se dějinami Slezska a Čech v období středověku. Je autorem několika desítek článků a redaktorem řady knih, včetně monografie o Kladsku.

V průběhu záborů musely oba národy žít nejprve v rámci rakouské monarchie a později monarchie rakousko-uherské. V roce 1918 se rozhodly získat nezávislost. V době, kdy se utvářely hranice, došlo mezi oběma národy ke sporům o Těšínské Slezsko, Spiš a Oravu. Ihned po vyhlášení nezávislosti Polska a Československa podepsaly dva lokální orgány, Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego (Národní rada Těšínského knížectví) a český Národní Výbor pro Slezsko, dne 5. listopadu v Ostravě dohodu o rozdělení tohoto území. Rozdělení bylo provedeno nejjednodušším, nekolizním způsobem: tam, kde mělo převahu polské obyvatelstvo, bylo území přiřazeno k Polsku, a kde byla většina českého obyvatelstva, území mělo patřit Československu. Československá vláda však rozhodla o revizi dohody, hlavně kvůli železničnímu uzlu v Bohumíně. Edvard Beneš pak v Paříži vyjednal českým záměrům, které dokládal zdánlivě historickým právem na Těšínské Slezsko, podporu Francie. Dne 23. 1. 1919 využilo Československo nedostatek angažovanosti Polska, jež v té době válčilo na východě, a česká armáda obsadila území Těšínského Slezska. Počítalo se s plebiscitem, avšak Polsko nakonec výměnou za spojenecký slib pomoci ve válce s bolševickým Ruskem souhlasilo s tím, že tato záležitost bude vyřešena cestou mezinárodní arbitráže na konferenci ve Spa, která se konala ve dnech 5.-16. července 1920. Konference rozhodla, že Československo dostane území západně od řeky Olše, Spiš a Oravu. Jakoby to nestačilo, Čechoslováci blokovali železniční přepravu munice, zbraní a vojenského materiálu a oficiálně tak podporovali Rudou armádu. Od doby sporu o Zaolží až do roku 1938 byly polsko-české vztahy výjimečně špatné. Na hranicích docházelo k četným incidentům a provokacím. Obyvatelstvo Těšínského Slezska dlouhá léta nemohlo zapomenout

na ponížení z roku 1919. V roce 1938 využila polská armáda rozhodnutí Mnichovské dohody a nadšeně vítána polskou menšinou vkočila do Zaolží. Brzy nato se v Čechách a na Slovensku dostaly k moci fašistické ideologie a Polsko bylo okupováno Německem a Sovětským svazem. Likvidace Česko-Slovenska (tento název byl používán po vyhlášení autonomie Slovenska a Podkarpatské Rusi v říjnu 1938) v březnu 1939 a druhá světová válka situaci diametrálně změnily. Polsko se stalo prvním místem, kde se formovaly československé vojenské oddíly, které se však (s výjimkou několika vojáků) nestihly aktivně zúčastnit zájmových bojů. Po dobu boje se společným nepřítelem byly spory odloženy stranou. Emigrační vlády obou států začaly usilovat o vyřešení sporných otázek a dokonce se objevily i plány na vytvoření konfederace. Došlo k navázání poměrně intenzivní vojenské spolupráce; k vzájemnému poznávání sloužily rovněž stáze důstojníků obou armád. Československý batalion podléhal velení polské Samostatné brigády karpatských střelců v Tobruku, jež byl obležen vojsky Osy.

Stanoviska v otázce Zaolží však byla nadále protikladná. Doba rovněž nepřála užší spolupráci, neboť mezinárodní situace byla komplikovaná. Rozpory mezi zahraniční československou a polskou vládou (záležitost

Zaolží, odlišný vztah k Sovětskému svazu) se projevovaly stále častěji s blížícím se vítězstvím protihitlerovské koalice. Odhalení katyňských hrobů a neurovnané polsko-sovětské vztahy (způsobené především sovětskou anexí východní části Polska po 17. září 1939) vedly k izolaci polské vlády v Londýně. Pro československou emigrační vládu už bylo jasné, že „londýňští Poláci“ nebudou po válce jejich partnery. Sovětský diktátor Josip Stalin využil fakt, že se vláda gen. Władysława Sikorského obrátila na Mezinárodní červený kříž s žádostí o prošetření příčin smrti polských důstojníků. Stalin obvinil Sikorského vládu z proněmeckých nálad a přetřhal s ní diplomatické vztahy. Současně v roce 1943 Stalin učinil další kroky, které mu měly zajistit ovládnutí Polska – v Sovětském svazu bylo zahájeno formování prosovětské polské armády, byl vytvořen Svaz polských patriotů, který byl do určité míry líhní kádru vznikajícího, v červenci roku 1944, Polského výboru národního osvobození (Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego), Sověty uznávaného představitele polské správy a zárodek pozdější Prozatímní vlády, vytvořené 31. prosince 1944 v Lublině. Kvůli ustanovení prosovětské polské vlády se Stalin snažil dosáhnout jejího uznání na mezinárodní scéně. Za tímto účelem využil dokonce československou emigrační vládu a její určitou prestiž v západních kruzích a tlačil na ni, aby uznala Lubelský výbor a přispěla tímto způsobem k prolomení jeho izolace. Sověti zde neváhali použít rešinskou kartu a naznačovali, že by se mohlo stát, že se Zaolží po válce Československu nevrátí. Obavy, že by se situace v Zaolží mohla vyvíjet stejným způsobem jako s Podkarpatskou Rusí, kde sovětská moc iniciovala a podporovala snahy odtrhnout se od ČSR (což by na Zaolží nevyžadovalo ani velké náklady ani úsilí), se staly jednou z příčin, kvůli kterým zahraniční československá vláda dne 30. ledna 1945 uznala polskou Prozatímní vládu. Na druhé straně je důležité

si uvědomit, že vývoj mezinárodní situace by stejně vedl k tomu, že dříve nebo později by československá vláda musela s Varšavou navázat diplomatické vztahy.

Českoslovenští politici vkládali naděje do „moskevských Poláků“. Domnívali se, že tito uznají československou hranici z doby před mnichovskou dohodou (a tedy s Zaolžím, což zahraniční polská vláda uznat nechtěla) a nebudou otázku Zaolží považovat za spornou. Optimismus vzbuzovala rovněž deklarace Svazu polských patriotů z 16. června 1943, ve které byla zmiňována také problematika Zaolží. Sekretář prezidenta Edvarda Beneše, Eduard Táborský, ji komentoval následovně: „To, co se nepodařilo londýňským Polákům udelat za čtyři roky, zvládl Poláci moskevští, jen co se ustanovili.“ Příslušnou část však lze chápat dvojím způsobem: byl kritizován podíl Polska na rozbití Československa a bylo deklarováno, že „naše hranice s Československem v Zaolží musí být stanovena společně s obrozenou československou vládou mírovou cestou, která nebude překážet trvalému přátelství mezi našimi národy.“ Taková formulace umožňovala vyvodit závěr, že hranice na Zaolží musí respektovat stav před mnichovskou dohodou – a tak si také tento text vysvětlovali českoslovenští politici. Na druhé straně si ho bylo možné vykládat následovně: Svaz polských patriotů připouštěl diskuzi ohledně průběhu hranice v Zaolží, což však odmítala československá vláda, která nesusouhlasila s vedením jakýchkoliv rozhovorů ohledně změn předmnichovských hranic. To, že se Táborský mylil, ukázal brzy politický program polských komunistů vyhlášený v říjnu 1943, v něm se mezi jiným hlásalo, že zahraniční politika musí Polsku zajistit jeho trvalou existenci jako národního státu, který do svého území zahrne všechny Poláky. V případě Československa předpokládal vyřešení hraničních sporů cestou sebesturčení.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRAČAMY GRANICE

Projekt je spolufinancován z prostředků ERDF
v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013
a ze státního rozpočtu prostřednictvím Euroregionu Glacensis
„Překračujeme hranice“